

Suvestinė redakcija nuo 2013-04-21 iki 2014-12-31

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2011, Nr. [164-7848](#), i. k. 1112330ISAK003D-941

Nauja redakcija nuo 2013-04-21:

Nr. [3D-274](#), 2013-04-16, Žin. 2013, Nr. 41-1999 (2013-04-20), i. k. 1132330ISAK003D-274

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO
MINISTRAS**

**ĮSAKYMAS
DĖL ŽEMĖS ŪKIO IR MAISTO PRODUKTŲ MAŽMENINIŲ KAINŲ BEI ŪKINIŲ
GYVŪNŲ KAINŲ TYRIMO**

2011 m. gruodžio 27 d. Nr. 3D-941
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymo (Žin., 2002, Nr. [72-3009](#); 2008, Nr. [81-3174](#); 2011, Nr. [119-5610](#)) 12 straipsniu, Lietuvos Respublikos statistikos įstatymu (Žin., 1993, Nr. [54-1048](#); 1999, Nr. 114-3299), Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinės sistemos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. balandžio 8 d. įsakymu Nr. 3D-156 (Žin., 2004, Nr. [54-1867](#)),

t v i r t i n u pridedamus:

1. Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei ūkinių gyvūnų kainų tyrimo taisykles;
2. Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų prekybos centruose tyrimo metodiką;
3. Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų kaimo vietovių parduotuvėse tyrimo metodiką;
4. Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei ūkinių gyvūnų kainų turgavietėse tyrimo metodiką

ŽEMĖS ŪKIO MINISTRAS

KAZYS STARKEVIČIUS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
2011 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. 3D-941
(Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
2013 m. balandžio 16 d. įsakymo Nr. 3D-274
redakcija)

ŽEMĖS ŪKIO IR MAISTO PRODUKTŲ MAŽMENINIŲ KAINŲ BEI ŪKINIŲ GYVŪNŲ KAINŲ TYRIMO TAISYKLĖS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei ūkinių gyvūnų kainų tyrimo taisyklės (toliau – Taisyklės) parengtos vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo plėtros įstatymo (Žin., 2002, Nr. [72-3009](#); 2008, Nr. [81-3174](#); 2011, Nr. [119-5610](#)) 12 straipsniu, Lietuvos Respublikos statistikos įstatymu (Žin., 1993, Nr. [54-1048](#); 1999, Nr. 114-3299), Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinės sistemos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. balandžio 8 d. įsakymu Nr. 3D-156 (Žin., 2004, Nr. [54-1867](#)).

2. Šios Taisyklės skiriamos Žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinės sistemos (toliau – ŽŪMPRIS) duomenų tvarkytojui.

3. Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei ūkinių gyvūnų kainų tyrimo (toliau – tyrimas) duomenys pagal atskirus rinkos segmentus naudojami informacinei aplinkai žemės ūkio ir maisto produktų rinkos dalyviams, valstybės valdymo ir savivaldos institucijoms bei kitiems informacijos naudotojams sukurti, mažmeninės rinkos stebėsenos, analizės ir prognozės funkcijoms vykdyti ir oficialiajai statistikai.

II. VARTOJAMOS SĄVOKOS

4. Šiose Taisyklėse vartojamos sąvokos ir sutrumpinimai:

Duomenų tvarkytojas – VI Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras.

Kainų tyrėjas (toliau – tyrėjas) – duomenų tvarkytojo darbuotojas, renkantis tyrimui mažmeninių kainų tyrimui reikalingus duomenis.

ŽŪMPRIS valdytoja – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija.

III. TEISINIŲ IR METODINIŲ DOKUMENTŲ RENGIMAS IR TVIRTINIMAS

5. Duomenų tvarkytojo funkcijos:

5.1. parengti ir patvirtinti tyrimui organizuoti ir vykdyti reikalingus tvarkos aprašus;

5.2. rengti, derinti su ŽŪMPRIS valdytoja reprezentatyviųjų žemės ūkio arba maisto produktų bei ūkinių gyvūnų sąrašus, reikalingus tyrimui atlikti prekybos centruose, kaimo vietovių parduotuvėse ir turgavietėse pagal patvirtintas metodikas.

IV. TYRIMO DUOMENŲ RINKIMAS IR TVARKYMAS

6. Tyrimo duomenų tvarkytojo funkcijos:

6.1. kiekvieną savaitę registruoti įprastinės ir ekologinės gamybos maisto produktų kainas mažmeninės prekybos centruose 7 Lietuvos didžiuosiuose miestuose: Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Marijampolėje, Šiauliuose, Panevėžyje ir Alytuje;

6.2. kiekvieną mėnesį registruoti maisto produktų kainas kaimo vietovių parduotuvėse;

6.3. kiekvieną mėnesį registruoti gyvūnų, žemės ūkio ir maisto produktų kainas turgavietėse;

- 6.4. tyrimo duomenis kaupti ŽŪMPRIS duomenų bazėje;
- 6.5. neatskleisti ar kitaip nenaudoti tyrimo duomenų šiose Taisyklėse nenumatytiems tikslams;
- 6.6. tyrimo metu pildyti Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei ūkinių gyvūnų kainų registravimo lentelę (1 priedas) ir (arba) Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei ūkinių gyvūnų kainų neatitikčių registravimo žurnalą (2 priedas);
- 6.7. teikti pasiūlymus ŽŪMPRIS valdytojai dėl tyrimo proceso gerinimo.

V. INFORMACIJOS SKELBIMAS

- 7. Duomenų tvarkytojas:
 - 7.1. šių Taisyklių 6.1 punkte nustatytų duomenų pagrindu rengia suvestines ataskaitas ir iki kiekvienos savaitės penktadienio 16 val.:
 - 7.1.1. skelbia jas interneto svetainėje www.vic.lt;
 - 7.1.2. perduoda jas ŽŪMPRIS valdytojai;
 - 7.2. šių Taisyklių 6.2 ir 6.3 punktuose nustatytų duomenų pagrindu rengia suvestines ataskaitas ir iki kiekvieno mėnesio 17 d.:
 - 7.2.1. skelbia jas interneto svetainėje www.vic.lt;
 - 7.2.2. perduoda jas ŽŪMPRIS valdytojai;
 - 7.3. šių Taisyklių 6.1, 6.2 ir 6.3 punktuose nustatytų duomenų pagrindu rengia suvestines ataskaitas ir jas skelbia oficialiajame dvisavaitiniame informaciniame statistiniame leidinyje „Agro RINKA“ bei pusmetiniame leidinyje „Lietuvos žemės ūkis: faktai ir skaičiai“.

VI. TYRIMO DUOMENŲ KONTROLĖ

- 8. Duomenų patikimumo kontrolę pagal Taisyklių 6.1, 6.2 ir 6.3 punktus atlieka duomenų tvarkytojas.
- 9. Kainų registravimo proceso kokybei užtikrinti turi būti naudojamos šios priemonės:
 - 9.1. pritaikytos patogios duomenų registravimo elektroninės ir (arba) popierinės formos;
 - 9.2. tyrime konkrečioje prekybos vietoje turi dalyvauti 2 tyrėjai;
 - 9.3. tyrėjų komanda užduočiai atlikti skiriama rotacijos principu – kiekvieną kartą ji vyksta į kitą apskritį.
- 10. Tyrėjai duomenis įveda į ŽŪMPRIS duomenų bazę (toliau – DB), naudodami interaktyvią duomenų įvesties sistemą (IDIS).
- 11. Duomenų įvedimo metu duomenys lyginami su praėjusio laikotarpio duomenimis.
- 12. Tyrėjų grupės vadovas atlieka duomenų įvedimo į DB proceso kokybės stebėseną ir tvirtina tyrimo duomenis.
- 13. Kainų registravimo ir duomenų įvedimo į ŽŪMPRIS DB procesų neatitiktys, koregavimo ir prevenciniai veiksmai registruojami Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei ūkinių gyvūnų kainų neatitikčių registravimo žurnale (2 priedas).

VII. DUOMENŲ APSKAITA IR SAUGOJIMAS

- 14. Duomenų tvarkytojas privalo užtikrinti duomenų konfidencialumą, neatskleisti ar kitaip nenaudoti tyrimo duomenų šiose Taisyklėse nenumatytiems tikslams, tvarkyti jų apskaitą ir duomenis saugoti neribotą laiką.

Priedo pakeitimai:

Nr. [3D-274](#), 2013-04-16, *Žin.*, 2013, Nr. 41-1999 (2013-04-20), i. k. 1132330ISAK003D-274

Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių
kainų bei ūkinių gyvūnų kainų tyrimo taisyklių
1 priedas

(Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei ūkinių gyvūnų kainų
registravimo lentelės forma)

**ŽEMĖS ŪKIO IR MAISTO PRODUKTŲ MAŽMENINIŲ KAINŲ BEI ŪKINIŲ
GYVŪNŲ KAINŲ REGISTRAVIMO LENTELĖ**

Produkto / ūkinio gyvūno pavadinima s	Produkto / ūkinio gyvūno aprašymas	Matavimo vnt.	1 atvejis	2 atvejis	3 atvejis
			kaina Lt	kaina Lt	kaina Lt

(tyrėjo vardas, pavardė)

(parašas)

(data)

(prekybos centras / parduotuvė / turgavietė)

Priedo pakeitimai:

Nr. [3D-274](#), 2013-04-16, Žin., 2013, Nr. 41-1999 (2013-04-20), i. k. 1132330ISAK003D-274

Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei
ūkinių gyvūnų kainų tyrimo taisyklių
2 priedas

(Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei ūkinių gyvūnų kainų neatitikčių registravimo žurnalo forma)

**ŽEMĖS ŪKIO IR MAISTO PRODUKTŲ MAŽMENINIŲ KAINŲ BEI ŪKINIŲ GYVŪNŲ KAINŲ NEATITIKČIŲ
REGISTRAVIMO ŽURNALAS**

[illegible]

Priedo pakeitimai:

Nr. [3D-274](#), 2013-04-16, Žin., 2013, Nr. 41-1999 (2013-04-20), i. k. 1132330ISAK003D-274

ŽEMĖS ŪKIO IR MAISTO PRODUKTŲ MAŽMENINIŲ KAINŲ PREKYBOS CENTRUOSE TYRIMO METODIKA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų prekybos centruose tyrimo metodikos (toliau – metodika) tikslas ir paskirtis – statistinio tyrimo atlikimo metodų, tiriamojo objekto elementų aprėpties, vertinamųjų parametų, statistinių duomenų surinkimo ir apdorojimo, statistinių duomenų šaltinių, tyrimo periodiškumo, vietos ir jų atrankos, duomenų registravimo, statistinių duomenų administracinės patikros, tvarkymo ir apdorojimo, statistinių rodiklių skaičiavimo, naudojamų kompiuterinių programų ir rezultatų naudotojams pateikimo reglamentavimas.

2. Tyrimo tikslas – nustatyti savaitines reprezentatyviųjų žemės ūkio arba maisto produktų (toliau – produktai) mažmenines kainas Lietuvos reprezentatyviuose prekybos centruose ir apibendrintą statistinę informaciją pateikti naudotojams bei sukurti informacinę aplinką žemės ūkio ir maisto produktų rinkos dalyviams, valstybės valdymo ir savivaldos institucijoms ir kitiems informacijos naudotojams mažmeninės rinkos stebėsenos, analizės ir prognozės funkcijoms vykdyti.

3. Pagrindiniai statistinės informacijos naudotojai yra maisto produktų vartotojai, valstybės valdymo institucijos, rinkos tyrimus vykdančios institucijos, žiniasklaida, verslo ir mokslo atstovai, Europos ir kitos tarptautinės institucijos, studentai.

II. REGLAMENTUOJANTYS TEISĖS AKTAI

4. Metodiką reglamentuojantys teisės aktai yra:

4.1. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo plėtros įstatymo (Žin., 2002, Nr. [72-3009](#); 2008, Nr. [81-3174](#); 2011, Nr. [119-5610](#)) 12 straipsnis;

4.2. Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinės sistemos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. balandžio 8 d. įsakymu Nr. 3D-156 (Žin., 2004, Nr. [54-1867](#)).

III. TAIKOMI KLASIFIKATORIAI

5. Tyrime naudojamas Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) parengtas Individualaus vartojimo išlaidų pagal paskirtį klasifikatorius (toliau – COICOP), kurio galutinę versiją 1999 m. kovo mėn. patvirtino Jungtinių Tautų Statistikos komisija savo trisdešimtojoje sesijoje. Klasifikatorius paskelbtas Lietuvos statistikos departamento interneto svetainėje www.stat.gov.lt → Klasifikatoriai → Centrinė klasifikatorių duomenų bazė.

IV. PAGRINDINĖS SĄVOKOS

6. Šioje metodikoje vartojamos sąvokos ir sutrumpinimai:

Duomenų tvarkytojas – VI Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras.

Kainų tyrėjas (toliau – tyrėjas) – duomenų tvarkytojo darbuotojas, renkantis mažmeninių kainų tyrimui reikalingus duomenis.

Reprezentatyvusis prekybos centras – vienoje iš didžiųjų Lietuvos apskričių esantis prekybos centras, atrinktas žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų statistiniam tyrimui atlikti.

Reprezentatyvusis žemės ūkio arba maisto produktas (toliau – reprezentatyvusis produktas) – kainų statistiniam tyrimui atrinktas žemės ūkio arba maisto produktas, kurio vertės arba vartojimo išlaidų jam įsigyti dalis tam tikrų produktų visumoje yra didelė, o kainų pokytis – artimas bendrajam šios visumos produktų kainų pokyčiui. Reprezentatyviusius produktus atrenka duomenų tvarkytojas ir jų sąrašus suderina su ŽŪMPRIS valdytoja.

Vidutinė mažmeninė žemės ūkio arba maisto produkto kaina prekybos centruose (toliau – vidutinė produkto kaina) – vidutinė pasirinkto žemės ūkio arba maisto produkto kainos tam tikru laikotarpiu reikšmė, gaunama skaičiuojant reprezentatyviuosiuose prekybos centruose užregistruotų tų pačių arba panašių žemės ūkio arba maisto produktų vidutinių kainų svertinį vidurkį ir atsižvelgiant į tiriamojo miesto gyventojų skaičių.

ŽŪMPRIS valdytoja – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija.

V. STATISTINIO TYRIMO ATLIKIMO METODAI

Tiriamąjo objekto elementų aprėptis

7. Geografinė statistinio tyrimo taikymo aprėptis – 7 daugiausia gyventojų turinčios Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Marijampolės, Šiaulių, Panevėžio ir Alytaus apskritys, atrinktos siekiant reprezentuoti visą šalį.

8. Tyrimo įmonių vietos vienetų aprėptis – įmonių UAB „Maxima LT“, UAB „Rimi Lietuva“, UAB „Palink“, UAB „Norfos mažmena“ prekybos centrai ir kiti prekybos centrai, atrinkti iš šios metodikos 7 punkte minimų Lietuvos apskričių.

9. Tiriamųjų produktų aprėptis – produktai, kuriuos vartotojai įsigyja šalies teritorijoje tiesiogiai vartojimo poreikiams patenkinti. Atrenkami būtiniausio vartojimo bei kiti reprezentatyvieji produktai, atspindintys tam tikrų žemės ūkio ir maisto produktų grupes, jų sąrašas suderinamas su ŽŪMPRIS valdytoja.

10. Tiriamos faktinės mažmeninės kainos, kuriomis produktus įsigyja vartotojai, įskaitant visus mokesčius.

11. Surinktų duomenų pagrindu skaičiuojamos vidutinės mažmeninės žemės ūkio ir maisto produktų kainos.

12. Tiriamasis laikotarpis / periodiškumas – savaitė.

13. Statistinio tyrimo objektas – produktų kainos pagal COICOP kodus:

13.1. duona ir grūdų produktai (0111);

13.2. mėsa (0112);

13.3. žuvis (0113);

13.4. pienas, sūris ir kiaušiniai (0114);

13.5. aliejai ir riebalai (0115);

13.6. vaisiai (0116);

13.7. daržovės (0117);

13.8. cukrus, uogienė, medus, šokoladas ir saldumynai (0118);

13.9. niekur kitur nepriskirti maisto produktai (0119);

13.10. nealkoholiniai gėrimai (012).

Taikomi metodai

14. Tiriamųjų apskričių, reprezentatyviųjų produktų ir tiriamųjų įmonių prekybos centrų imčiai formuoti taikomas tikslinės atrankos metodas.

15. Atrenkant reprezentatyviusius produktus siekiama, kad šie produktai kuo išsamiau reprezentuotų būtiniausius žemės ūkio ir maisto produktus, būtų populiarūs tarp gyventojų ir ilgai išliktų rinkoje. Duomenų tvarkytojas sudaro Reprezentatyviųjų žemės ūkio arba maisto produktų, tiriamų prekybos centruose, sąrašą (toliau – produktų sąrašas) su jų aprašymu, bendrą visoms apskritims ir visiems prekybos centrams.

16. Pagal produkto aprašymą kainų tyrėjai kainoms registruoti prekybos centruose atrenka ne mažiau kaip 3 atskirų gamintojų (Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei ūkinių gyvūnų kainų registravimo lentelėje vartojamas pavadinimas „atvejis“) konkrečius produktus.

17. Atrinkti produktai turi atitikti produkto aprašymus, esančius produktų sąrašė ir tenkinti šiuos reikalavimus:

17.1. būti prieinami vidutiniam vartotojui, t. y. tyrimui negali būti atrenkami patys brangiausi arba patys pigiausi produktai;

17.2. būti ilgai parduodami reprezentatyviajame prekybos centre. Reikalaujama kiekvieną savaitę registruoti to paties produkto (to paties gamintojo, sudėties, svorio, dydžio, kokybės ir pan.) kainą. Tyrimui negalima atrinkti produktų, kurių prekybą artimiausiu laiku ketinama sustabdyti arba yra pagrindo manyti, kad konkretus produktas bus pašalintas iš prekybos centro asortimento;

17.3. būti paklausūs tarp vartotojų, t. y. negalima tyrimui atrinkti produktų, kuriuos dėl tam tikrų priežasčių ar produkto aprašymų įsigyja tik nedidelė vartotojų dalis.

18. Reprezentatyviųjų prekybos centrų atranka atliekama taikant tikslinės atrankos metodą – iš kiekvienos tiriamosios apskrities atrenkama po vieną reprezentatyvųjį prekybos centrą.

19. Kriterijai prekybos centrų tikslinei imčiai sudaryti:

19.1. platus produktų asortimentas;

19.2. didelis pirkėjų lankomumas;

19.3. didelės automobilių stovėjimo aikštelės;

19.4. arti dideli gyvenamųjų namų kvartalai, dideli kitų produktų rūšių prekybos centrai.

20. Reprezentatyviųjų prekybos centrų atranką vykdo duomenų tvarkytojas ir yra atsakingas už jų stebėseną, analizę, o esant poreikiui – keitimą.

VI. STATISTINIŲ DUOMENŲ RINKIMAS IR APDOROJIMAS

Statistinių duomenų šaltiniai

21. Statistinių duomenų šaltinis – statistinis tyrimas. Statistinį tyrimą atlieka duomenų tvarkytojas pagal patvirtintą produktų sąrašą, suderintą su ŽŪMPRIS valdytoju. Tyrimo duomenis tyrėjai registruoja Žemės ūkio ir maisto produktų bei ūkinių gyvūnų mažmeninių kainų registravimo lentelėje (Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei ūkinių gyvūnų kainų tyrimo taisyklių 1 priedas).

Tyrimo periodiškumas, vietos ir jų atranka, duomenų registravimas

22. Kainos registruojamos savaitės pradžioje (pirmadienio–trečiadienio laikotarpiu) Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Marijampolės Šiaulių, Panevėžio ir Alytaus miestuose esančių įmonių UAB „Maxima LT“, UAB „Rimi Lietuva“, UAB „Palink“ ir UAB „Norfos mažmena“ prekybos centruose ir kituose prekybos centruose.

23. Registruodami kainas tyrėjai turi pildyti Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei ūkinių gyvūnų kainų registravimo lentelę pagal duomenų tvarkytojo patvirtintą produktų sąrašą.

24. Tyrimui atlikti reikia turėti tiriamojo prekybos centro vadovybės išduotą leidimą. Prašymus dėl leidimų išdavimo rengia duomenų tvarkytojas ir teikia numatomo tirti prekybos centro vadovybei.

25. Atliekant tyrimą neregistruojamos maisto produktų trumpalaikės / akcijnės (iki 1 savaitės trukmės) kainos su nuolaidomis.

26. Tyrimo metu viename reprezentatyviajame prekybos centre registruojamos ne mažiau kaip 3 tiriamojo produkto skirtingų gamintojų kainos, atitinkančios nustatytas specifikacijas, tūrio, svorio ir fasuotės aprašymus.

27. Jeigu produktų sąrašė nurodyto nustatytų aprašymų (tūrio, svorio bei kitų) fasuotės produkto prekybos centre nėra, reikia registruoti to produkto artimiausios pagal tūrį / svorį fasuotės kainą ir ją perskaičiuoti į šiame sąrašė nurodyto tūrio / svorio vieneto kainą.

Kainų registravimo ir duomenų įvedimo į ŽŪMPRIS duomenų bazę procesų kokybės kontrolė

28. Kainų registravimo proceso kokybei užtikrinti turi būti naudojamos šios priemonės:

28.1. pritaikytos patogios duomenų registravimo elektroninės ir (arba) popierinės formos;

28.2. tiriant produktų kainas konkrečiame prekybos centre turi dalyvauti 2 tyrėjai;

28.3. tyrėjų komanda užduočiai atlikti skiriama rotacijos principu – kiekvieną kartą ji vyksta į kitą apskritį.

29. Tyrėjai duomenis įveda į ŽŪMPRIS duomenų bazę (toliau – DB), naudodami interaktyvią duomenų įvesties sistemą (toliau – IDIS).

30. Duomenų įvedimo metu duomenys lyginami su praėjusio laikotarpio duomenimis.

31. Tyrėjų grupės vadovas atlieka duomenų įvedimo į DB proceso kokybės stebėseną ir tvirtina tyrimo duomenis.

32. Kainų registravimo ir duomenų įvedimo į ŽŪMPRIS DB procesų neatitiktys, koregavimo ir prevenciniai veiksmai registruojami Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei ūkinių gyvūnų kainų neatitikčių registravimo žurnale (Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei ūkinių gyvūnų kainų tyrimo taisyklių 2 priedas).

Statistinių rodiklių skaičiavimo formulės

33. Remiantis ŽŪMPRIS DB saugomais tyrimo duomenimis, apskaičiuojamos mažmeninės tiriamųjų produktų vidutinės kainos, taikant paprasto aritmetinio vidurkio formulę didžiosiose Lietuvos apskrityse bei taikant svertinio aritmetinio vidurkio formulę, apskaičiuojant vidutines kainas prekybos tinkluose ir visoje Lietuvoje. Svoriu laikomas apskrities gyventojų skaičius. Gyventojų skaičius kiekvienų einamųjų metų pradžioje yra peržiūrimas ir atnaujinamas remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis. Gyventojų skaičius tyrimo metais nekeičiamas.

34. Vidutinė produkto kaina tam tikroje apskrityje apskaičiuojama pagal formulę:

$$P_k^{(i)} = \frac{1}{n} \cdot \sum_{T=1}^j P_{k,T}^{(i)} ;$$

$P_{k,T}^{(i)}$ – i-jo produkto kaina (atsiuro gamintojo) k-tojoje apskrityje T prekybos centre, tam tikru laikotarpiu;

(i) – reprezentatyvusis produktas;

T – prekybos centras;

j – prekybos centrų skaičius k-tojoje apskrityje;

n – i-jo produkto registravimo atvejų (kainų) skaičius k-tojoje apskrityje.

35. Vidutinė produkto kaina tam tikrame prekybos centre Lietuvoje apskaičiuojama pagal formulę:

$$P_T^{(i)} = \frac{1}{\sum_{k=1}^m C_k} \cdot \sum_{k=1}^m P_{k,T}^{(i)} \cdot C_k ; *C_k ;$$

m – apskričių skaičius;

C_k – gyventojų skaičius k-ojoje apskrityje einamaisiais metais.

36. Vidutinė produkto kaina Lietuvoje apskaičiuojama pagal formulę:

$$P_{LT}^{(i)} = \frac{1}{\sum_{k=1}^m C_k} \cdot \sum_{k=1}^m P_k^{(i)} \cdot C_k ; *C_k.$$

37. Turint informaciją apie tam tikrų produktų pardavimo apyvartas arba užimamą rinkos dalį, vidutinei kainai skaičiuoti tikslinga naudoti aritmetinio svertinio vidurkio skaičiavimo metodą, svoriu laikant atitinkamų gaminių apyvartą arba užimamą rinkos dalį Lietuvoje.

VII. NAUDOJAMOS KOMPIUTERIŲ PROGRAMOS

38. Statistiniams duomenims įvesti ir apdoroti naudojama IDIS, sukurta ORACLE RDBVS pagrindu.

39. Skaičiavimai atliekami *.xls formatu.

VIII. NAUDOTOJAMS PATEIKIAMI REZULTATAI

40. Apibendrinta statistinė informacija apie žemės ūkio ir maisto produktų kainas prekybos reprezentatyviuose centruose teikiama naudotojams:

40.1. iki kiekvienos savaitės penktadienio 16 val.:

40.2. skelbiama interneto svetainėje www.vic.lt;

40.3. perduodama ŽŪMPRIS valdytojais;

40.4. pagal atskirą grafiką rengiamos suvestinės ataskaitos ir skelbiamos oficialiajame dvisavaitiniame informaciniame statistiniame leidinyje „Agro RINKA“ ir pusmetiniame leidinyje „Lietuvos žemės ūkis: faktai ir skaičiai“.

IX. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

41. Pasikeitus metodikoje nurodytiems teisės aktams, taikomos galiojančios jų redakcijų nuostatos.

42. Kiekvienų metų pabaigoje metodika ir Reprezentatyviųjų žemės ūkio arba maisto produktų, tiriamų prekybos centruose, sąrašas peržiūrimi atsižvelgiant į metų statistinio tyrimo duomenis ir, jei būtina, siūlomi pakeitimai.

43. Duomenų tvarkytojas privalo užtikrinti duomenų konfidencialumą, tvarkyti jų apskaitą ir duomenis saugoti neribotą laiką.

Priedo pakeitimai:

Nr. [3D-274](#), 2013-04-16, *Žin.*, 2013, Nr. 41-1999 (2013-04-20), i. k. 1132330ISAK003D-274

ŽEMĖS ŪKIO IR MAISTO PRODUKTŲ MAŽMENINIŲ KAINŲ KAIMO VIETŲ PARDUOTUVĖSE TYRIMO METODIKA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų tyrimo kaimo vietovių parduotuvėse tyrimo metodikos (toliau – metodika) tikslas ir paskirtis – statistinio tyrimo atlikimo metodų, tiriamojo objekto elementų aprėpties, vertinamųjų parametų, statistinių duomenų surinkimo ir apdorojimo, statistinių duomenų šaltinių, tyrimo periodiškumo, vietos ir jų atrankos, duomenų registravimo, statistinių duomenų administracinės patikros, tvarkymo ir apdorojimo, statistinių rodiklių skaičiavimo, naudojamų kompiuterių programų ir rezultatų naudotojams pateikimo reglamentavimas.

2. Tyrimo tikslas – nustatyti mėnesines vidutines žemės ūkio ir maisto produktų (toliau – produktai) kainas kaimo vietovių, kurių gyventojų skaičius neviršija 3 000, parduotuvėse ir apibendrintą statistinę informaciją pateikti naudotojams. Tyrimo duomenys reikalingi rengti statistinę informaciją ir teikti ją naudotojams bei sukurti informacinę aplinką žemės ūkio ir maisto produktų rinkos dalyviams, valstybės valdymo ir savivaldos institucijoms ir kitiems informacijos naudotojams mažmeninės rinkos stebėsenos, analizės ir prognozės funkcijoms vykdyti.

3. Pagrindiniai statistinės informacijos naudotojai yra maisto produktų vartotojai, valstybės valdymo institucijos, rinkos tyrimus vykdančios institucijos, žiniasklaida, verslo ir mokslo atstovai, Europos ir kitos tarptautinės institucijos, studentai.

II. REGLAMENTUOJANTYS TEISĖS AKTAI

4. Metodiką reglamentuojantys teisės aktai:

4.1. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo plėtros įstatymo (Žin., 2002, Nr. [72-3009](#); 2008, Nr. [81-3174](#); 2011, Nr. [119-5610](#)) 12 straipsnis.

4.2. Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinės sistemos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. balandžio 8 d. įsakymu Nr. 3D-156 (Žin., 2004, Nr. [54-1867](#)).

III. TAIKOMI KLASIFIKATORIAI

5. Tyrime naudojamas Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) parengtas Individualaus vartojimo išlaidų pagal paskirtį COICOP klasifikatorius (toliau – COICOP), kurio galutinę versiją 1999 m. kovo mėn. patvirtino Jungtinių Tautų Statistikos komisija savo trisdešimtojoje sesijoje. Klasifikatorius paskelbtas Lietuvos statistikos departamento interneto svetainėje www.stat.gov.lt -> Klasifikatoriai -> Centrinė klasifikatorių duomenų bazė.

IV. PAGRINDINĖS SĄVOKOS

6. Šioje metodikoje vartojamos sąvokos ir sutrumpinimai:

Duomenų tvarkytojas – VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras.

Kainų tyrėjas (toliau – tyrėjas) – duomenų tvarkytojo darbuotojas, renkantis mažmeninių kainų tyrimui reikalingus duomenis.

Reprezentatyvioji kaimo vietovės parduotuvė – vienoje iš didžiųjų Lietuvos apskričių gyvenviečių esanti parduotuvė, atrinkta žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų statistiniam tyrimui atlikti.

Reprezentatyvusis žemės ūkio arba maisto produktas (toliau – reprezentatyvusis produktas) – kainų statistiniam tyrimui atrinktas žemės ūkio arba maisto produktas, kurio vertės arba vartojimo išlaidų jam įsigyti dalis tam tikrų produktų visumoje yra didelė, o kainų pokytis – artimas bendrajam šios visumos produktų kainų pokyčiui. Reprezentatyviuosius produktus atrenka duomenų tvarkytojas ir jų sąrašus suderina su ŽŪMPRIS valdytoja.

Vidutinė mažmeninė žemės ūkio arba maisto produkto kaina kaimo vietovių parduotuvėse – (toliau – vidutinė produkto kaina) – vidutinė pasirinkto žemės ūkio arba maisto produkto kainos tam tikru laikotarpiu reikšmė, gaunama skaičiuojant reprezentatyviosiose kaimo vietovių parduotuvėse užregistruotų tų pačių arba panašių žemės ūkio arba maisto produktų vidutinių kainų aritmetinį vidurkį.

ŽŪMPRIS valdytoja – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija.

V. STATISTINIO TYRIMO ATLIKIMO METODAI

Tiriamąjo objekto elementų aprėptis

7. Geografinė statistinio tyrimo taikymo aprėptis – 7 daugiausia gyventojų turinčios Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Marijampolės, Šiaulių, Panevėžio ir Alytaus apskritys, atrinktos siekiant reprezentuoti visą šalį.

8. Tyrimo vietos vienetų aprėptis – ne mažiau kaip po 3 apskrityse atrinktos mažmeninės kaimo vietovių maisto produktų parduotuvės, išskyrus didžiųjų įmonių UAB „Maxima LT“, UAB „Rimi Lietuva“, UAB „Palink“, UAB „Norfos mažmena“ prekybos centrus.

9. Tiriamųjų produktų aprėptis – produktai, kuriuos vartotojai įsigyja šalies teritorijoje tiesiogiai vartojimo poreikiams tenkinti. Atrenkami reprezentatyviausi produktai, atspindintys tam tikras produktų grupes, jų sąrašas suderinamas su ŽŪMPRIS valdytoju.

10. Tiriamos faktinės mažmeninės kainos, kuriomis produktus įsigyja vartotojai, įskaitant visus mokesčius.

11. Surinktų duomenų pagrindu skaičiuojamos vidutinės mažmeninės žemės ūkio ir maisto produktų kainos šalies mastu.

12. Tiriamasis laikotarpis / periodiškumas – mėnuo.

13. Statistinio tyrimo objektas – produktų kainos pagal COICOP kodus:

13.1. duona ir grūdų produktai (0111);

13.2. mėsa (0112);

13.3. žuvis (0113);

13.4. pienas, sūris ir kiaušiniai (0114);

13.5. aliejai ir riebalai (0115);

13.6. vaisiai (0116);

13.7. daržovės (0117);

13.8. cukrus, uogienė, medus, šokoladas ir saldumynai (0118);

13.9. niekur kitur nepriskirti maisto produktai (0119);

13.10. nealkoholiniai gėrimai (012).

Taikomi metodai

14. Tiriamųjų apskričių, reprezentatyviųjų produktų ir kaimo vietovių parduotuvių imčiai formuoti taikomas tikslinės atrankos metodas.

15. Tiriamos iš 7 daugiausia gyventojų turinčių Lietuvos apskričių: Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Marijampolės, Šiaulių, Panevėžio ir Alytaus tikslinės atrankos metodu atrinktos gyvenvietės, kuriose gyvena ne daugiau kaip 3 000 gyventojų.

16. Atrenkant reprezentatyvius produktus siekiama, kad šie produktai kuo išsamiau reprezentuotų būtiniausius žemės ūkio ir maisto produktus, būtų populiarūs tarp gyventojų ir ilgai išliktų rinkoje. Duomenų tvarkytojas sudaro reprezentatyviųjų produktų sąrašą su detaliu aprašymu, bendrą visoms apskrityms ir visoms kaimo vietovių parduotuvėms.

17. Pagal produkto aprašymą tyrėjai kainoms registruoti kaimo vietovės parduotuvėse atrenka ne mažiau kaip 3 atskirų gamintojų (Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei ūkinių gyvūnų kainų registravimo lentelėje vartojamas pavadinimas „atvejis“) konkrečius produktus.

18. Atrinkti produktai turi atitikti produkto aprašymus, esančius Reprezentatyviųjų žemės ūkio ir maisto produktų, tiriamų kaimo vietovės parduotuvėse, sąrašą ir tenkinti šiuos reikalavimus:

18.1. būti prieinami vidutiniam vartotojui, t. y. tyrimui negali būti atrenkami patys brangiausi arba patys pigiausi produktai;

18.2. būti ilgai parduodami reprezentatyviojoje kaimo vietovės parduotuvėje. Reikalaujama kiekvieną mėnesį registruoti to paties produkto (to paties gamintojo, sudėties, svorio, dydžio, kokybės ir pan.) kainą. Tyrimui negalima atrinkti produktų, kurių prekybą artimiausiu laiku ketinama sustabdyti arba yra pagrindo manyti, kad konkretus produktas bus pašalintas iš kaimo vietovės parduotuvės asortimento.

18.3. būti paklausūs tarp vartotojų, t. y. negalima tyrimui atrinkti produktų, kuriuos dėl tam tikrų priežasčių ar produkto aprašymo įsigyja tik nedidelė vartotojų dalis.

19. Reprezentatyviųjų kaimo vietovės parduotuvių atranka atliekama taikant tikslinės atrankos metodą – iš kiekvienos tiriamosios apskrities atrenkama ne mažiau kaip po 3 reprezentatyvias kaimo vietovės parduotuves.

20. Kriterijai tyrimo kaimo vietovės parduotuvių tikslinei imčiai sudaryti:

20.1. platus produktų asortimentas;

20.2. didelis pirkėjų lankomumas.

21. Reprezentatyviųjų kaimo vietovės parduotuvių atranką vykdo duomenų tvarkytojas ir yra atsakingas už jų stebėseną, analizę, o esant poreikiui – keitimą.

VI. STATISTINIŲ DUOMENŲ SURINKIMAS IR APDOROJIMAS

Statistinių duomenų šaltiniai

22. Statistinių duomenų šaltinis – statistinis tyrimas. Statistinį tyrimą atlieka duomenų tvarkytojas pagal patvirtintą Reprezentatyviųjų žemės ūkio ir maisto produktų sąrašą, suderintą su ŽŪMPRIS valdytoju. Tyrimo duomenis tyrėjai registruoja Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei ūkinių gyvūnų kainų registravimo lentelėje (Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei ūkinių gyvūnų kainų tyrimo taisyklių 1 priedas).

Tyrimo periodiškumas, vietos ir jų atranka, duomenų registravimas

23. Kainos registruojamos iki einamojo mėnesio 14 d., kiekvienoje Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Marijampolės, Šiaulių, Panevėžio ir Alytaus apskrityje, atrenkant ne mažiau kaip po 3 kaimo vietovių parduotuves.

24. Registruodami kainas tyrėjai turi pildyti Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei ūkinių gyvūnų kainų registravimo lentelę pagal duomenų tvarkytojo patvirtintą Reprezentatyviųjų žemės ūkio ir maisto produktų, tiriamų kaimo vietovės parduotuvėse, sąrašą.

25. Atliekant tyrimą neregistruojamos maisto produktų trumpalaikės / akcijnės (iki 1 savaitės trukmės) kainos su nuolaidomis.

26. Tyrimo metu to paties produkto vidutinei kainai nustatyti reikia registruoti ne mažiau kaip po 3 tiriamojo produkto skirtingų gamintojų kainas toje pačioje parduotuvėje (jeigu yra galimybė), atitinkančias nustatytas produkto specifikacijas, tūrio, svorio ir fasuotės aprašymus.

27. Jeigu sąraše nurodyto nustatytų aprašymų (tūrio, svorio bei kitų) fasuotės produkto parduotuvėje nėra, reikia registruoti to produkto artimiausios pagal tūrį / svorį fasuotės kainą ir ją perskaičiuoti į šiame sąraše nurodyto tūrio / svorio vieneto kainą.

Kainų registravimo ir duomenų įvedimo į ŽŪMPRIS duomenų bazę procesų kokybės kontrolė

28. Kainų registravimo proceso kokybei užtikrinti turi būti naudojamos šios priemonės:

28.1. pritaikytos patogios duomenų registravimo elektroninės ir (arba) popierinės formos;

28.2. tyrime konkrečioje kaimo vietovės parduotuvėje turi dalyvauti 2 tyrėjai;

28.3. tyrėjų komanda užduočiai atlikti skiriama rotacijos principu – kiekvieną kartą ji vyksta į kitą apskritį.

29. Tyrėjai duomenis įveda į ŽŪMPRIS duomenų bazę (toliau – DB), naudodami interaktyvią duomenų įvesties sistemą (toliau – IDIS).

30. Duomenų įvedimo metu duomenys lyginami su praėjusio laikotarpio duomenimis.

31. Tyrėjų grupės vadovas atlieka duomenų įvedimo į DB proceso kokybės stebėseną ir tvirtina tyrimo duomenis.

32. Kainų registravimo ir duomenų įvedimo į ŽŪMPRIS DB procesų neatitiktys, koregavimo ir prevenciniai veiksmai registruojami Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei ūkinių gyvūnų kainų neatitiktį registravimo žurnale (Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei ūkinių gyvūnų kainų tyrimo taisyklių 2 priedas).

Statistinių rodiklių skaičiavimo formulės

33. Remiantis statistinių tyrimų duomenimis apskaičiuojama mažmeninė tiriamųjų žemės ūkio ir maisto produktų vidutinė kaina Lietuvos reprezentatyviosiose kaimo vietovių parduotuvėse, taikant aritmetinio vidurkio kainos skaičiavimo metodą.

34. Vidutinė produkto kaina Lietuvoje apskaičiuojama pagal formulę:

$$P_{LT}^{(i)} = \frac{1}{n} \cdot \sum_{l=1}^n P_l^{(i)},$$

$P_l^{(i)}$ – i -ojo produkto kaina l -toje parduotuvėje tam tikru laikotarpiu;

n – kaimo vietovės parduotuvės skaičius.

VII. NAUDOJAMOS KOMPIUTERIŲ PROGRAMOS

35. Statistiniams duomenims įvesti ir apdoroti naudojama IDIS, sukurta ORACLE RDBVS pagrindu.

36. Skaičiavimai atliekami *.xls formatu.

VIII. NAUDOTOJAMS PATEIKIAMAI REZULTATAI

37. Apibendrinta statistinė informacija apie maisto produktų kainas reprezentatyviosiose Lietuvos kaimo vietovių parduotuvėse teikiama naudotojams:

37.1. iki kiekvieno einamojo mėnesio 17 dienos:

- 37.1.1. perduodama ŽŪMPRIS valdytojai;
37.1.2. skelbiama interneto svetainėje www.vic.lt;
37.2. pagal atskirą grafiką rengiamos suvestinės ataskaitos ir skelbiamos oficialiajame dvisavaitiniame informaciniame statistiniame leidinyje „Agro RINKA“ ir pusmetiniame leidinyje „Lietuvos žemės ūkis: faktai ir skaičiai“.

IX. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

38. Pasikeitus metodikoje nurodytiems teisės aktams, taikomos galiojančios jų redakcijų nuostatos.

39. Kiekvienų metų pabaigoje metodika ir Reprezentatyviųjų žemės ūkio arba maisto produktų, tiriamų kaimo vietovės parduotuvėse, sąrašas peržiūrimi atsižvelgiant į metų statistinio tyrimo duomenis ir, jeigu būtina, siūlomi pakeitimai.

40. Duomenų tvarkytojas privalo užtikrinti duomenų konfidencialumą, tvarkyti jų apskaitą ir duomenis saugoti neribotą laiką.

Papildyta priedu:

Nr. [3D-274](#), 2013-04-16, Žin., 2013, Nr. 41-1999 (2013-04-20), i. k. 1132330ISAK003D-274

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro

2013 m. balandžio 16 d. įsakymu Nr. 3D-274

ŽEMĖS ŪKIO IR MAISTO PRODUKTŲ MAŽMENINIŲ KAINŲ BEI ŪKINIŲ GYVŪNŲ KAINŲ TURGAVIETĖSE TYRIMO METODIKA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Žemės ūkio ir maisto produktų bei ūkinių gyvūnų mažmeninių kainų turgavietėse tyrimo metodikos (toliau – metodika) tikslas ir paskirtis – statistinio tyrimo atlikimo metodų, tiriamojo objekto elementų aprėpties, vertinamųjų parametų, statistinių duomenų surinkimo ir apdorojimo, statistinių duomenų šaltinių, tyrimo periodiškumo, vietos ir jų atrankos, duomenų registravimo, statistinių duomenų administracinės patikros, tvarkymo ir apdorojimo, statistinių rodiklių skaičiavimo, naudojamų kompiuterių programų ir rezultatų naudotojams pateikimo reglamentavimas.

2. Tyrimo tikslas – nustatyti mėnesines vidutines žemės ūkio ir maisto produktų (toliau – produktai) bei ūkinių gyvūnų kainas turgavietėse ir apibendrintą statistinę informaciją pateikti naudotojams, bei sukurti informacinę aplinką žemės ūkio ir maisto produktų rinkos dalyviams, valstybės valdymo ir savivaldos institucijoms ir kitiems informacijos naudotojams mažmeninės rinkos stebėsenos, analizės ir prognozės funkcijoms vykdyti.

3. Pagrindiniai statistinės informacijos naudotojai yra maisto produktų vartotojai, valstybės valdymo institucijos, rinkos tyrimus vykdančios institucijos, žiniasklaida, verslo ir mokslo atstovai, Europos ir kitos tarptautinės institucijos, studentai.

II. REGLAMENTUOJANTYS TEISĖS AKTAI

4. Metodiką reglamentuojantys aktai:

4.1. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo plėtros įstatymo (Žin., 2002, Nr. [72-3009](#); 2008, Nr. [81-3174](#); 2011, Nr. [119-5610](#)) 12 straipsnis.

4.2. Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinės sistemos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. balandžio 8 d. įsakymu Nr. 3D-156 (Žin., 2004, Nr. [54-1867](#)).

III. TAIKOMI KLASIFIKATORIAI

5. Tyrime naudojamas Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) parengtas Individualaus vartojimo išlaidų pagal paskirtį COICOP klasifikatorius (toliau – COICOP), kurio galutinę versiją 1999 m. kovo mėn. patvirtino Jungtinių Tautų Statistikos komisija savo trisdešimtojoje sesijoje. Klasifikatorius paskelbtas Lietuvos statistikos departamento interneto svetainėje www.stat.gov.lt → Klasifikatoriai → Centrinė klasifikatorių duomenų bazė.

IV. PAGRINDINĖS SĄVOKOS

6. Šioje metodikoje naudojamos sąvokos ir sutrumpinimai:

Duomenų tvarkytojas – VI Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras.

Kainų tyrėjas (toliau – tyrėjas) – duomenų tvarkytojo darbuotojas, renkantis mažmeninių kainų tyrimui reikalingus duomenis.

Reprezentatyvioji žemės ūkio ir maisto produktų turgavietė – viename iš didžiųjų Lietuvos miestų ar jo regiono centre esanti turgavietė, atrinkta pagal užimtumą, apyvartą ir

produktų asortimentą žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų statistiniam tyrimui atlikti.

Reprezentatyvioji ūkinių gyvūnų ir žemės ūkio produktų turgavietė – vienoje iš didžiųjų Lietuvos apskričių esanti turgavietė, atrinkta ūkinių gyvūnų ir grūdų kainų turgavietėse statistiniam tyrimui atlikti.

Reprezentatyvusis žemės ūkio arba maisto produktas (toliau – reprezentatyvusis produktas) – kainų statistiniam tyrimui atrinktas žemės ūkio arba maisto produktas, kurio vertės arba vartojimo išlaidų jam įsigyti dalis tam tikrų produktų visumoje yra didelė, o kainų pokytis – artimas bendrajam šios visumos produktų kainų pokyčiui. Reprezentatyviusius produktus atrinka duomenų tvarkytojas ir jų sąrašus suderina su ŽŪMPRIS valdytoja.

Turgavietė (vadinamasis ūkininkų turgelis) (toliau – ūkininkų turgavietė) – teritorijų planavimo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka prekybos veiklai suformuota lauko teritorija, pritaikyta prekybai nuo laikinųjų prekybos įrenginių (prekystalių, vežimėlių), iš automobilių, stoginėse, paviljonuose ir kituose joje pastatytuose statiniuose (taip pat ir laikinuosiuose), kurioje nuolat arba tam tikromis savaitės dienomis fiziniai ir juridiniai asmenys, sumokėję turgavietės administratoriaus nustatytą mokestį, parduoda žemės ūkio ir maisto produktus, gyvus gyvūnus, miško gėrybes, augalus, kitas ne maisto prekes.

Vidutinė mažmeninė žemės ūkio arba maisto produkto kaina turgavietėse – (toliau – vidutinė kaina) – vidutinė pasirinkto žemės ūkio arba maisto produkto kainos tam tikru laikotarpiu reikšmė, gaunama skaičiuojant reprezentatyviosiose žemės ūkio ir maisto produktų turgavietėse užregistruotų tų pačių arba panašių žemės ūkio arba maisto produktų vidutinių kainų aritmetinį vidurkį.

Vidutinė ūkinio gyvūno kaina turgavietėse – vidutinė pasirinkto ūkinio gyvūno kainos tam tikru laikotarpiu reikšmė, gaunama skaičiuojant reprezentatyviosiose ūkinių gyvūnų ir žemės ūkio produktų turgavietėse užregistruotų tų pačių arba panašių ūkinių gyvūnų vidutinių kainų aritmetinį vidurkį.

ŽŪMPRIS valdytoja – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija.

V. STATISTINIO TYRIMO ATLIKIMO METODAI

Tiriamąjo objekto elementų aprėptis

7. Geografinė statistinio tyrimo taikymo aprėptis – 7 daugiausia gyventojų turinčios Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Marijampolės, Šiaulių, Panevėžio ir Alytaus apskritys, atrinktos siekiant reprezentuoti visą šalį.

8. Tyrimo vietos vienetų aprėptis – ne mažiau kaip po 1 ūkinių gyvūnų, 3 žemės ūkio ir maisto produktų bei 1 ūkininkų turgavietės, esančias 7 punkte išvardytose apskrityse, kurių užimtumas ir apyvarta pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis yra didžiausi.

9. Tiriamųjų produktų aprėptis – produktai, kuriuos vartotojai įsigyja šalies teritorijoje tiesiogiai vartojimo ir ūkinės veiklos poreikiams patenkinti. Atrenkami būtiniausio vartojimo bei kiti reprezentatyvieji produktai, atspindintys tam tikras produktų grupes, jų sąrašas suderinamas su ŽŪMPRIS valdytoja.

10. Tiriamųjų ūkinių gyvūnų aprėptis – ūkiniai gyvūnai, kuriuos vartotojai įsigyja šalies turgavietėse tiesiogiai ūkinės veiklos ir vartojimo poreikiams patenkinti. Duomenų tvarkytojas sudaro ūkinių gyvūnų ir grūdų, tiriamų ūkininkų turgavietėse, atstovaujančiose tam tikroms ūkinių gyvūnų grupėms, sąrašą, bendrą visoms apskrityms ir visoms turgavietėms, ir suderina su ŽŪMPRIS valdytoja.

11. Tiriamos faktinės mažmeninės produktų bei ūkinių gyvūnų kainos, kuriomis juos įsigyja vartotojai.

12. Tiriamasis laikotarpis / periodiškumas – mėnuo.

13. Statistinio tyrimo objektas – produktų kainos pagal COICOP kodus bei ūkinių gyvūnų kainos pagal grupes:

- 13.1. duona ir grūdų produktai (0111);
- 13.2. mėsa (0112);
- 13.3. žuvis (0113);
- 13.4. pienas, sūris ir kiaušiniai (0114);
- 13.5. aliejai ir riebalai (0115);
- 13.6. vaisiai (0116);
- 13.7. daržovės (0117);
- 13.8. cukrus, uogienė, medus, šokoladas ir saldumynai (0118).

Taikomi metodai

14. Tiriamųjų apskričių, reprezentatyviųjų produktų ir turgaviečių imčiai formuoti taikomas tikslinės atrankos metodas.

15. Atrenkant reprezentatyvius produktus siekiama, kad šie produktai kuo išsamiau reprezentuotų būtiniausius žemės ūkio ir maisto produktus, būtų populiarūs tarp gyventojų ir ilgai išliktų rinkoje. Duomenų tvarkytojas sudaro reprezentatyviųjų produktų su jų aprašymu sąrašą, bendrą visoms apskritims ir visoms turgavietėms.

16. Pagal aprašymą tyrėjai atrenka, esant galimybei, ne mažiau kaip 3 atskirų gamintojų / ūkininkų (Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei ūkinių gyvūnų kainų registravimo lentelėje vartojamas pavadinimas „atvejais“) konkrečius produktus.

17. Atrinkti produktai ar ūkiniai gyvūnai turi atitikti produkto aprašymus, esančius Ūkinių gyvūnų ir grūdų, tiriamų ūkinių gyvūnų, žemės ūkio ir maisto produktų turgavietėse, sąraše.

18. Kriterijai tyrimo vietos vienetų tikslinei imčiai sudaryti:

- 18.1. platus produktų asortimentas;
- 18.2. didelis pirkėjų lankomumas.

19. Reprezentatyviųjų turgaviečių atranką vykdo duomenų tvarkytojas ir yra atsakingas už jų stebėseną, analizę, o esant poreikiui – keitimą.

VI. STATISTINIŲ DUOMENŲ SURINKIMAS IR APDOROJIMAS

Statistinių duomenų šaltiniai

20. Statistinių duomenų šaltinis – statistinis tyrimas. Statistinį tyrimą duomenų tvarkytojas atlieka reprezentatyviosiose ir ūkininkų turgavietėse pagal patvirtintą Ūkinių gyvūnų ir grūdų, tiriamų reprezentatyviosiose ūkinių gyvūnų, žemės ūkio ir maisto produktų turgavietėse, sąrašą, suderintą su ŽŪMPRIS valdytoja. Tyrimo duomenis tyrėjai registruoja Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių bei ūkinių gyvūnų kainų registravimo lentelėje (Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei ūkinių gyvūnų kainų tyrimo taisyklių 1 priedas).

Tyrimo periodiškumas, vietos ir jų atranka, duomenų registravimas

21. Kainos registruojamos einamojo mėnesio pirmąją savaitgalį (šeštadienį–sekmadienį). Nesant tokios galimybės – antrąją mėnesio savaitgalį.

22. Kainos registruojamos 7 punkte išvardytų apskričių atrinktose turgavietėse.

22.1. kiekvienoje apskrityje, esant galimybei, ne mažiau kaip 3 reprezentatyviosiose ūkinių gyvūnų, žemės ūkio ir maisto produktų turgavietėse, duomenis registruojant Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei ūkinių gyvūnų kainų registravimo lentelėje;

22.2. kiekvienoje apskrityje, esant galimybei, ne mažiau kaip vienoje reprezentatyviojoje ūkinių gyvūnų, žemės ūkio ir maisto produktų turgavietėje, duomenis

registruojant Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei ūkinių gyvūnų kainų registravimo lentelėje;

22.3. kiekvienoje apskrityje, esant galimybei, ne mažiau kaip vienoje ūkininkų turgavietėje, duomenis registruojant Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei ūkinių gyvūnų kainų registravimo lentelėje.

23. Reprezentatyvios turgavietės atrenkamos remiantis Lietuvos statistikos departamento parengta Mažmeninės prekių apyvartos turgavietėse ketvirtinio statistinio tyrimo metodika ir ataskaita PR-02.

24. Registruodami kainas tyrėjai turi pildyti Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei ūkinių gyvūnų kainų registravimo lentelę pagal duomenų tvarkytojo patvirtintą Ūkinių gyvūnų ir grūdų, tiriamų reprezentatyviosiose ūkinių gyvūnų, žemės ūkio ir maisto produktų turgavietėse, sąrašą.

25. Tyrimo metu to paties produkto ar ūkinio gyvūno vidutinei kainai nustatyti reikia registruoti ne mažiau kaip tris toje pačioje turgavietėje (jeigu yra galimybė) parduodamo to paties produkto ar ūkinio gyvūno kainas, atitinkančios nustatytas produkto specifikacijas, tūrio, svorio ir fasuotės aprašymus.

Kainų registravimo ir duomenų įvedimo į ŽŪMPRIS duomenų bazę procesų kokybės kontrolė

26. Kainų registravimo proceso kokybei užtikrinti turi būti naudojamos šios priemonės:

26.1. pritaikytos patogios duomenų registravimo elektroninės ir (arba) popierinės formos;

26.2. tyrime konkrečioje turgavietėje turi dalyvauti 2 tyrėjai;

26.3. tyrėjų komanda užduočiai atlikti skiriama rotacijos principu – kiekvieną kartą ji vyksta į kitą apskritį.

27. Tyrėjai duomenis įveda į ŽŪMPRIS duomenų bazę (toliau – DB), naudodami interaktyvią duomenų įvesties sistemą (toliau – IDIS).

28. Duomenų įvedimo metu duomenys lyginami su praėjusio laikotarpio duomenimis.

29. Tyrėjų grupės vadovas atlieka duomenų įvedimo į DB proceso kokybės stebėseną ir tvirtina tyrimo duomenis.

30. Kainų registravimo ir duomenų įvedimo į ŽŪMPRIS DB procesų neatitiktys, koregavimo ir prevenciniai veiksmai registruojami Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei ūkinių gyvūnų kainų neatitiktį registravimo žurnale (Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei ūkinių gyvūnų kainų tyrimo taisyklių 2 priedas).

Statistinių rodiklių skaičiavimo formulės

31. Remiantis statistinių tyrimų duomenimis, apskaičiuojamos mažmeninės žemės ūkio ir maisto produktų bei ūkinių gyvūnų vidutinės kainos Lietuvoje, taikant aritmetinio vidurkio kainos skaičiavimo metodą.

32. Vidutinė produkto ar ūkinio gyvūno kaina Lietuvoje apskaičiuojama pagal formulę:

$$P_{LT}^{(i)} = \frac{1}{n} \cdot \sum_{l=1}^n P_l^{(i)},$$

$P_l^{(i)}$ – i -jo produkto ar ūkinio gyvūno kaina l -toje turgavietėje tam tikru laikotarpiu;

n – turgaviečių skaičius.

VII. NAUDOJAMOS KOMPIUTERIŲ PROGRAMOS

33. Statistiniams duomenims įvesti ir apdoroti naudojama IDIS, sukurta ORACLE RDBVS pagrindu.

34. Skaičiavimai atliekami *.xls formatu.

VIII. NAUDOTOJAMS PATEIKIAMİ REZULTATAI

35. Apibendrinta statistinė informacija apie produktų bei ūkinių gyvūnų kainas turgavietėse pateikiama naudotojams:

35.1. iki kiekvieno einamojo mėnesio 17 dienos:

35.1.1. skelbiama interneto svetainėje www.vic.lt.

35.1.2. perduodama ŽŪMPRIS valdytojais;

35.2. pagal atskirą grafiką rengiamos suvestinės ataskaitos ir skelbiamos oficialiajame dvisavaitiniame informaciniame statistiniame leidinyje „Agro RINKA“ bei pusmetiniame leidinyje „Lietuvos žemės ūkis: faktai ir skaičiai“.

IX. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

36. Pasikeitus metodikoje nurodytiems teisės aktams, taikomos galiojančios jų redakcijų nuostatos.

37. Kiekvienų metų pabaigoje metodika ir Ūkinių gyvūnų ir grūdų, tiriamų reprezentatyviosiose ūkinių gyvūnų, žemės ūkio ir maisto produktų turgavietėse, sąrašas peržiūrimi atsižvelgiant į metų statistinio tyrimo duomenis ir, jeigu būtina, siūlomi pakeitimai.

38. Duomenų tvarkytojas privalo užtikrinti duomenų konfidencialumą, tvarkyti jų apskaitą ir duomenis saugoti neribotą laiką.

Papildyta priedu:

Nr. [3D-274](#), 2013-04-16, Žin., 2013, Nr. 41-1999 (2013-04-20), i. k. 1132330ISAK003D-274

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-274](#), 2013-04-16, Žin., 2013, Nr. 41-1999 (2013-04-20), i. k. 1132330ISAK003D-274

Dėl žemės ūkio ministro 2011 m. gruodžio 27 d. įsakymo Nr. 3D-941 "Dėl Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų turgavietėse ir kaimo vietovių parduotuvėse tyrimo taisyklių patvirtinimo" pakeitimo